

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 1, Article Number:D0007

FINE ARTS

Received: June 2009
Accepted: January 2010
Series : 5A
ISSN : 1308-7290
© 2010 www.newwsa.com

Gülşah Başaran Tanrıöver¹

Ebru Temiz²

Kayseri Fine Arts and Sports High School¹

Nigde University²

aulvar@hotmail.com

varolebru@gmail.com

Kayseri-Turkey

**KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSELERİNDE UYGULANAN
BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ İNCELENMESİ**

ÖZET

Bu araştırmada, araştırma konusu olarak seçilen Bireysel Ses Eğitimi öğretim programı Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin ve Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçlarının gerektiği şekilde verilmesine olanak sağlayan bir öğretim programıdır. Yine bu araştırmada, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nde okutulan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının ses eğitimi açısından önemi, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin kuruluşu ve kuruluşundan itibaren günümüze kadar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan ve uygulanan Bireysel Ses Eğitimi öğretim programları incelenmiştir. Bireysel Ses Eğitimi öğretim programlarında; programın amaçları, programın temel yaklaşımı, programın yapısı, incelenmiş, öğretim programlarının Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ve Bireysel Ses Eğitimi dersi amaçlarına uygunluğu ile aralarındaki farklı ve ortak yönler açısından karşılaştırma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ses, Bireysel Ses Eğitimi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Öğretim Programı, Lise

**THE RESEARCH OF LESSON OF INDIVIDUAL VOCAL EDUCATION GIVEN IN FINE
ARTS AND SPORTS SCHOOLS FROM THEIR FOUNDATION TO TODAY**

ABSTRACT

In this research, Individual Vocal Education Program chosen for the thesis of this research is an educational program enabling to give the Individual Vocal Education in accordance with the purpose of Fine Arts and Sports High Schools and the principles of Individual Vocal Education. In addition to this, the importance of Individual Vocal Education program given in Fine Arts and Sports High Schools in terms of vocal education, the foundation of Fine Arts and Sports High Schools, and the Individual Vocal Education Program developed by the Ministry of Education and carried out from its foundation to today are researched. In Individual Vocal Education Program; the aims of program, the basic principles of the program, and the structure of the program are researched, Educational programs and the aims of Fine Arts and Sports High Schools and the lesson of Individual Vocal Education are compared and contrasted.

Keywords: Voice, Individual Vocal Education, Fine Arts and Sports High School, Teaching Program, High School

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Müzik eğitimi, bir müziksel davranış kazandırma veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma sürecidir. "Bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin insan yaşamındaki yeri ve önemi nedeniyledir ki müzik, hem etkili bir eğitim aracı, hem de önemli bir eğitim alanı haline gelmiştir" Uçan (1994: 18).

Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde müzik eğitim ve öğretimi sanatsal davranışları kazandırmayı amaçlar. Orta öğretim kademesinde yer alana Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin amaçları; Güzel sanatlar doğrultusunda eğitim ve öğretimleri, yüksek öğretim programlarına hazırlanmaları, alanlarında araştırmacılığa yönelik yaratıcı kişiler olarak yetiştirilmeleri, milli ve milletler arası sanat eserlerini tanımaları doğrultusundadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008: 7). Bu amaçların, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerine uygulanması ise, Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında yer alan çeşitli öğretim programları ile gerçekleştirilmektedir.

Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri öğretim programlarında yer alan ve şu anda ders olarak okutulan "Bireysel Ses Eğitimi" öğretim programının, dersi alan öğrencinin ses değişimi, gelişimi ve eğitimi açısından önemi büyüktür. Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde okuyan öğrenciler Bireysel Ses Eğitimi için en uygun yaşadıklarıdır. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri öğretim programında yer alan müziksel işitme, okuma, yazma ve koro gibi ses kullanımını gerektiren derslerde verimin artırılması, bireysel ses eğitimi öğretim programının eksiksiz bir şekilde verilmesi ile sağlanabilir.

İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi iki önemli yeri vardır. Uçan'a (1994: 18) göre; insan sesi ve ses organı müzik yapmada an doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araçtır. Bu önemliliğe sahip olan insan sesi için eğitim vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Ses eğitimini kısaca tanımlayacak olursak;

"Bireylere konuşma ve şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmesi için gereken davranışların kazandırıldığı, içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi basamakları barındıran disiplinler arası özel bir eğitimidir" (Töreğin, 2008: 82). Bu açıdan ses eğitiminin Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde uygun bir şekilde verilmesi öğrencilerin ses gelişimi, değişimi ve sağlığı açısından önemlilik teşkil etmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Müzik eğitimi, müziksel davranışları kazandırmak ya da müziksel davranış değiştirme sürecidir. Bu süreç kapsamında yürütülen "Program geliştirme" eğitim sistemini bütün olarak ele almıştır. Yeni program geliştirme yaklaşımı ile oluşturulan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, öğrencilerin Güzel Sanatlar alanında ve onun amaçlarına göre teknik anlamda gelişmesine, kültürel faaliyetlere katılmasına, sosyal aktiviteler içinde olmasına, öğrenmeye dayalı etkinlikler içinde bulunmasına fırsat tanımaktadır.

Bu araştırmanın amcacı öncelikle Güzel Sanatlar ve Spor Liselerindeki Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrencilerin ses gelişimi, değişimi ve sağlığı açısından önemliliğini vurgulamak ve Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin kuruluşundan itibaren uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programlarının incelenerek günümüze kadar gelen öğretim programları ile karşılaştırılmasının yapılması, öğretim programının içeriğinin

Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin ve Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçları doğrultusunda hazırlanıp hazırlanmadığının araştırılmasıdır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırma tarama modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Betimsel bir çalışma niteliğindedir. İlk aşamada Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programlarının tamamına ulaşılmış ve sonrasında bu programlar amaç ve içerik açısından içerik analizi yapılarak incelenmiş, elde edilen bulgular maddeler halinde yazılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM (RESULTS AND COMMENT)

İlki 1989'da İstanbul da kurulan Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin kuruluşundan buyana Bireysel Ses Eğitimi açısından Milli Eğitim Bakanlığının oluşturduğu çeşitli programlar kullanılmıştır. Güzel Sanatlar ve Spor Liselerindeki Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrencilerin ses gelişimi, değişimi ve sağlığı açısından önemliliğini vurgulamak tır. İlk programda ses eğitimi "Toplu Ses Eğitimi" olarak düşünülmüş ve "Temel Sanat Eğitimi" öğretim programı içerisinde yer alan "Koro" dersi öğretim programı içerisinde verilmiştir. "Temel Sanat Eğitimi" adı altında verilen bu öğretim programından sonra Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının, 30.12.1977 tarihli ve 177 sayılı kararı ile sadece koro dersine özel "Koro" dersi öğretim programı" kabul edilmiş, yine bu öğretim programında da ses eğitimi açısından sadece toplu ses eğitimine yer verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, Lise Ders Programı, 1749).

1999 yılından 2006 yılına kadar öğretim programı bu şekilde uygulanmış, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 08.12.2006 tarihli 392 sayılı kararı ile " Bireysel Ses Eğitimi" dersi öğretim programı 2006-2007 öğretim yılından itibaren 9. sınıflardan başlamak kaydı ile kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir (M.E.B., 2006). Kabul edilen bu öğretim programı Bireysel Ses Eğitimi Dersi İçin geliştirilen ilk program olması ile birlikte, programda konular; öğrencilerde doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlıkları kazandıracak nitelikte ele alınmış olup, program; üniteler, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Yine bu öğretim programı Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçları doğrultusunda hazırlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006: 13).

2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan Bireysel Ses Eğitimi öğretim programının da. Bireysel Ses Eğitimi ders kitabının yer aldığını ancak Milli Eğitim Bakanlığı yayınladığı ders kitabı bulunmadığını görmekteyiz. Ancak, 2008-2009 öğretim yılında, öğretim programının yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı yayınladığı Bireysel Ses Eğitimi ders kitabı Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde okutulmaya başlanmıştır. Bireysel Ses Eğitimi dersinin Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ilk okutulmaya başlandığı 2006-2007 öğretim yılında Bireysel Ses Eğitimi dersini haftalık ders programındaki ders saati 1 saat olarak belirlenmiştir.

2006-2007 öğretim yılında kabul edilen bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının, 2007-2008 ve 2008-2009 öğretim yıllarında uygulanan Bireysel Ses Eğitimi öğretim programı ile arasında öğretim programının ilke ve amaçları, programın temel yaklaşımı, programın yapısı, öğrenme ve öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme, üniteler ve süreleri, programda kullanılan semboller açısından herhangi bir fark olmadığı, sadece Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı Bireysel Ses Eğitimi ders kitabının 2006-2007 yılında kabul edilen öğretim programında da yer aldığı fakat 2008-2009 eğitim öğretim yılında Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde okutulmaya başlandığı gözlenmiştir.

Güzel Sanatlar ve Spor Liselerin de müzik eğitim ve öğretimi sanatsal davranışları kazandırmayı amaçlar. Bireysel Ses Eğitimi

öğretim programının içeriği ve programda yer alan üniteler, genel olarak Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ve Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçları doğrultusunda planlanmış olup, küçük ayrıntılar açısından farklılık gösterebilmektedir.

Öncelikle Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin amaçları açısından programın içeriğini ve üniteleri karşılaştıracak olursak;

- Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin amaçlarından olan Güzel Sanatlar doğrultusunda eğitim ve öğretimleri konusunda Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının genel yapısının bu amaca uygunluğundan söz edebiliriz. Programın yapısı içinde bulunan genel amaçlarda, müzik aracılığı ile insanlar arasında kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirme, değerler ve tutumlar bölümünde yer alan estetik ve duyarlılık, temel beceriler bölümünde anlatılan Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma gibi amaçları buna örnek verebiliriz.
- Yüksek öğretim programlarına öğrenci hazırlamaları, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin diğer bir amacı olup, bu amaca yönelik Bireysel Ses Eğitimi programı bir bütün olarak düşünülebilir. Yetenek sınavları içerisinde aşama olarak belirlenen söyleme yetisinin, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerin de Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının doğru uygulanması ile kazandırılacak bir yeti olduğu söylenebilir.
- Alanlarında yaratıcı ve araştırmacılığa yönelik kişiler olarak yetiştirilmeleri hem Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin hem de Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçları içerisinde yer almaktadır. Bu amacın programdaki üniteler içerisinde bulunan sınıf -okul içi ve okul dışı etkinliklerde verilmeye çalışıldığı söylenebilir.
- Yine Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin başka bir amacı olan milli ve milletler arası sanat eserlerini tanıma becerisi ise, üniteler arasında bulunan repertuar bölümünde, çeşitli dönemlerden ve türlerden eserler verilerek kazandırılmaya çalışıldığı söylenebilir.

Diğer bir açıdan Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçları doğrultusunda, Bireysel Ses Eğitimi öğretim programını içeriği ve üniteleri karşılaştırıldığında;

- Bireysel Ses Eğitimi dersinin amaçları içerisinde yer alan Türkçeyi doğru kullanma, solumun tekniklerini uygulama becerisi Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı içerisinde, ünite 2 de bulunan ses eğitimi konusunda ayrıntılı bir şekilde incelikleri ile verilmiştir.
- Sesini tanıma, doğru-etkili kullanma ve koruma alışkanlığı kazandırılması gibi amaçların mutasyon dönemi göz ardı edilmeden uygulaması ise Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında bulunan ve ünite 1 de yer alan sesi oluşumu ve insan sesi bölümünde anlatılmıştır.
- Ses eğitimi tekniklerine uygun olarak, halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya müziklerinden değişik eserlerin seslendirilmesini amaçlayan Bireysel Ses Eğitimi dersinin bu amacı, öğretim programında bulunan ve ünite 3 de yer alan repertuar konusunda verilmiştir. Bu durumun Bireysel Ses Eğitimi dersinin uygulaması açısından uygun olduğu söylenebilir.
- Bireysel Ses Eğitimi dersinin uygulamasına ilişkin açıklamalar bölümünde yer alan, Bireysel Ses Eğitimi dersinde elde edilen kazanımların, koro ve solfej gibi ses kullanımını gerektiren derslerde uygulanması açısından, verimi artırmada etkili bir

yere sahip olduğu söylenebilir. Bunun Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının sadece 12.sınıflar için geliştirilmesinden anlaşıldığını söyleyebiliriz.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin kuruluşundan itibaren Bireysel Ses Eğitimi için geliştirilen öğretim programları, "Temel Sanat Eğitimi" öğretim programından başlayarak, 2006-2007, 2007-2008 ve 2008-2009 öğretim programları incelenmiş, "Temel Sanat Eğitimi" öğretim programı ile Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi dersi için özel olarak geliştirilen ve 2006 yılında başlatılan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı arasında bazı temel farklılıklar tespit edilmiştir. Burada "Temel Sanat Eğitimi" adı altında "Koro" dersi öğretim programında ses eğitimi dersi verilmiş olduğu, 2006-2007 yılında düzenlenen Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının ise sadece Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik bir öğretim programı olarak geliştirildiği sonucuna varılmıştır.

Bireysel Ses Eğitimi dersi için geliştirilen öğretim programının içeriği incelenmiş, genel olarak Bireysel Ses Eğitimi dersine uygunluğu gözlenmişse de temelde ufak detayların farklı şekilde düzenlenebileceği söylenebilir. İçerik açısından baktığımızda öğretim programının temel yaklaşımında, öğrenci merkezli bir program olması gerektiği amaçlanmıştır. Buna göre duyuşsal hedeflerin azlığının, devinişsel ve bilişsel hedeflerin çokluğunun öğretim programında eksik bir yönü ifade ettiği düşünülebilir.

Yine Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının incelenmesinde, programın temel yaklaşımı bölümünde yer alan Bireysel Ses Eğitimi dersinin, koro ve müziksel işitme okuma ve yazma gibi ses kullanımını gerektiren derslerde verimi artırması ve ses kalitesinin korunması açısından önemli olduğu vurgulanmıştır. Fakat programda müziksel işitme okuma ve yazma ile koro gibi ses kullanımın gerektiren derslerin 9. sınıftan itibaren programa alındığı gözlenmesine rağmen, Bireysel Ses Eğitimi dersinin sadece 12. sınıflarda uygulanmasının programın içeriğinde yer alan ilke ve amaçlar açısından bazı sıkıntıları beraberinde getirebileceği düşünülebilir. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri müfredatındaki Bireysel Ses Eğitimi dersi, yaşları itibarıyla mutasyon döneminde olan Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri öğrencilerinin gelecek yıllardaki müzik eğitimi yaşantıları açısından oldukça önemlilik teşkil etmektedir. Bu döneme ilişkin olarak daha fazla bilgi ve materyal programda yer alabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının, amaca uygun olarak gerçekleştirildiğinde öğrencilerde bireysel ses eğitiminin uygulanması ve gerçekleştirilmesinde, programın Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri için uygun bir program olduğu düşünülebilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- M.E.B. Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, (2008). Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı. Ankara: M.E. B.Yayınları.
- Uçan, A., (1994). "Müzik Eğitiminde Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi, Ankara: s.18.
- M.E.B. Orta Öğretim Genel Müdürlüğü. A.G.S. L. Ders Öğretim Programı. Ankara: s.1749
- Çevik, S., (2006). "Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlilikleri Yönünden Değerlendirmesi" . Ulusal Müzik Sempozyumu, Ankara: Anı Yayınları. s.646.

- Töreyin, A.M., (2008). Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler. Ankara: s.81-82.
- Yiğit, N., (2004). "Sesini Profesyonel Olarak Kullanan ve Kullanacak Bireylerde Karşılaşılan Ses sorunları ve nedenleri". Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme sempozyumu, Isparta: s.312.
- Kartal, M., (2007). "Ses Teknikleri". İstanbul: Sistem Yayıncılık. s.59.
- Yükrük, S., (2004). "Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulamalarında Sınıf Ortamında Seslerini Kullanma Becerileri". Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme sempozyumu, Isparta: s.339
- Kolçak, O., (2008). "Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı". Önsöz.
- Uçan, A., (1996). "Yirminci yüzyıl eşiğindeki Türkiye de Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri: Genel durum-Sorunlar-Çözümler. 1. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Sempozyumu, Bursa: s.69-71.